

We hebben te weinig aandacht voor online-nalatenschap

Edwin van Amstel

Saskia Hamminga

door Evert Kooij

Als iemand sterft, komen nabestaanden in een achtbaan terecht. Terwijl de uitvaart alle aandacht vraagt, moeten ook allerlei praktische zaken worden geregeld. Maar die zijn vaak verborgen achter gebruikersnamen en wachtwoorden. Je kunt je naasten ingewikkelde zoektochten besparen door je digitale sporen verantwoord achter te laten. Lang niet iedereen doet dat. Sinds kort staat het onderwerp op de agenda van politiek Den Haag.

SeniorWeb, de organisatie die de digitale wereld voor senioren begrijpelijker wil maken (zie ook ons vorige nummer), vroeg aan 900 senioren of ze hun 'online-nalatenschap' (alles wat er van u rondzwerft op het internet) geheel of gedeeltelijk toegankelijk hebben gemaakt voor de nabestaanden.

Een ruime meerderheid van 70 procent geeft aan niets te hebben voorbereid.

Een ruime meerderheid van 70 procent heeft niets voorbereid

Bijna 45 procent van de ondervraagden zegt wel iets te willen regelen, maar dat het er nog niet van is gekomen. Edwin van Amstel van SeniorWeb weet hoe dat komt. "Uit ons onderzoek blijkt dat veel mensen het geen prettig onderwerp vinden. Daarom gaan ze het uit de weg of schuiven het voor zich uit."

Degenen die (nog) niets hebben ondernomen, bevinden zich in 'goed gezelschap'. Van Amstel (met 53 jaar nog lang geen senior) bekent:

"Voordat ik me bij SeniorWeb met digitale nalatenschap ben gaan bezighouden, had ik ook niets gedaan. Maar nu ik met de neus op de feiten ben gedrukt, heb ik het een en ander geregeld."

Checklist

Daarmee is Van Amstel verder dan zijn Senior-Web-collega Saskia Hamminga, die ondanks haar profes-

sionele betrokkenheid bij dit onderwerp nóg minder heeft gedaan. "Ik heb op het kantoor een checklist uitgeprint en mee naar huis genomen. Daar is het tot nu toe bij gebleven." In het onderzoek van SeniorWeb valt op dat ruim vier op de tien ondervraagden nog niet weten óf ze hun online-nalatenschap willen voorbereiden. "We hebben die mensen niet gevraagd naar hun motieven", zegt Van Amstel. "Als ik moet gissen denk ik dat veel men-

sen bij leven hun privacy niet willen opgeven en het er daarom bij laten zitten."

Daar doe je nabestaanden mee te kort, zegt Henriëtte Kramer van de stichting RegisterExecuteur, een club van financieel adviseurs en juristen die je online-boedel kunnen opbergen in een digitaal nalatenschapsdossier: "Nabestaanden hebben recht op alle informatie. Maar als die digitaal is opgeslagen, kunnen ze er niet bij."

Het bepalen wat er na je dood met je digitale gegevens moet gebeuren, is volgens haar net zo belangrijk als testament en donorcodicil. We hebben niet door hoeveel we digitaal doen.

Kramer: "Vroeger haalde je wat ordners uit de kast en dan vond je uiteindelijk wel wat je moest weten. Tegenwoordig zetten we alles in de cloud. Ik hoor wel eens dat nabestaanden foto's zoeken voor de uitvaart, maar dat ze er niet bij kunnen."

Pijnlijke gevolgen

Als je ervoor gaat zitten, kom je er al gauw achter dat sommige zaken vanzelf in orde komen. Bij overlijden gaat er van de gemeentelijke basisadministratie een melding uit naar relevante organisaties. Op die manier komt een einde aan het BSN-nummer en stopt de uitbetaling van AOW, toeslagen en pensioe-

'Nabestaanden hebben recht op alle informatie. Maar als die digitaal is opgeslagen, kunnen ze er niet bij'

nen. Als de overledene een partner- of nabestaandenpensioen heeft, wordt de uitkering automatisch aangepast.

De bank krijgt geen melding, dus de rekeningen blijven toegankelijk. "Maar zonder inloggegevens kunnen je nabestaanden toch niet bij het geld komen", zegt Hamminga. "Dat kan pijnlijke gevolgen

hebben. Bijvoorbeeld voor de partner als er geen en/of-rekening is. Dan ben je druk met de uitvaart en kom je er achter dat je niets kunt opnemen."

Sinds kort heeft digitale nalatenschap politieke aandacht. Ook voor de overheid is dit een nieuw thema, zegt D66-Tweede Kamerlid Monique den Boer. Eind oktober vroeg ze minister Knops (Binnenlandse Zaken) om te kijken wat er aan de wetgeving kan worden verbeterd. "We vinden het belangrijk dat burgers de regie kunnen nemen over hun digitale sporen na hun dood. Maar wettelijk is er weinig tot niets geregeld."

Den Boer noemt het voorbeeld van het gebruik

van wachtwoorden door nabestaanden voor sociale media. De wet is volgens Den Boer in dit opzicht onduidelijk. "Aan de ene kant zou je volgens een moderne

interpretatie van het Nederlands erfrecht een account moeten kunnen erven. Aan de andere kant zeggen de algemene voorwaarden van online platforms dat digitale accounts persoonlijk eigendom zijn. De vraag is dan ook of nabestaanden zich op een hellend vlak bevinden als ze met inloggegevens van de overledene aan de slag gaan."

Overledenen gelukwensen

Daarom is het raadzaam om na te denken over wat er na je overlijden met je accounts op sociale media moet gebeuren. Als die bij overlijden niet worden aangepast, 'leef' je daar voort. Hoe vaak gebeurt

het niet dat je op LinkedIn de mogelijkheid krijgt om een volger te feliciteren met zijn zo veel jarig dienstverband, terwijl je zeker meent te weten dat de betrokkene niet meer onder ons is.

Nog erger is het als je, daartoe uitgenodigd door Facebook, iemand die dood is feliciteert met zijn of haar verjaardag. Tweede Kamerlid Henk Krol overkwam dit met een gelukwens aan Joost Zwagerman toen de schrijver al was overleden. Het leidde tot heel wat publiciteit en hoon, maar de 50Plus-leider is niet de enige die in deze val is getrapt. "Helaas houdt Facebook niet bij of de volgers die ze suggereren om te feliciteren nog in leven zijn", luidde het excuus van Krol.

Zo is het maar net, dus moet je het er niet bij laten zitten als je pijnlijke situaties op sociale media na je overlijden wilt voorkomen. Facebook is een verhaal apart, want hiervoor kun je iemand autoriseren die je account na overlijden aanpast. Je hebt ook de mogelijkheid

om er voor te kiezen op Facebook aanwezig te blijven in de vorm van een herinneringspagina. "Noem het een digitaal kaarsje", zegt Hamminga. "Op deze pagina kunnen volgers berichten plaatsen waarin ze bijvoorbeeld herinneringen aan de overleden persoon delen."

Bij Google kun je wakker zetten

Net als bij Facebook kun je bij Google iemand autoriseren die de boel later afwikkelt. Maar Google heeft ook een 'wakker' die je zelf kunt instellen en die de diensten beëindigt als de gebruiker gedurende de aangegeven tijd niet actief is geweest. Van Amstel: "Dat kan twee maanden zijn of een halfjaar, dat bepaal je zelf. Het houdt dan vanzelf op en hebben je nabestaanden er geen omkijken naar. Ik denk dat veel mensen dat prettig vinden."

Hoe ver je je digitale nalatenschap voorbereidt, is persoonlijk, zegt Van Amstel. "Ik maak me

niet druk om bijvoorbeeld mijn abonnementen bij Netflix en Spotify. Daar komen mijn nabestaanden wel uit, het enige dat ze daar

voor nodig hebben is akte van overlijden van de gemeente. Maar het is wel belangrijk dat je nadenkt over hoe nabestaanden bij essentiële gegevens komen. Er is geen ideale oplossing om zonder gevaar van aantasting van je privacy je nalatenschap te regelen. Je loopt altijd tegen grenzen aan."

Het opbergen van jouw nalatenschap in een digitale kluis is volgens Van Amstel geen waterdichte oplossing. "Dat zijn diensten van commerciële bedrijven, wie zegt dat die over pakweg tien jaar niet failliet zijn. Weg is dan ook jouw kluis."

En het inschakelen dan van een executeur die een digitaal nabestaandendossier opstelt? Dat is wel veilig, zegt Van Amstel, maar heeft ook nadelen. "Alles wat je bepaalt, staat vast. Het

is niet flexibel. Omstandigheden kunnen wijzigen en dat pas je niet zo gemakkelijk meer aan. En als je het doet, kost dat elke keer weer geld."

Onaangename verrassingen

Kramer van Stichting RegisterExecuteur zou

een slechte spreekbuis van deze organisatie zijn als ze het daarmee eens is. Ze benadrukt het recht van nabestaanden op een ordentelijke overdracht. Toen kleine lettertjes nog op gewoon papier stonden, liepen je naasten

minder gevaar dat ze essentiële zaken over het hoofd zagen. Waaronder onaangename verrassingen. "Er kunnen in de nalatenschap dingen zitten die je niet wilt overnemen. Denk aan producten die bij nader inzien wurgcontracten zijn waar je als nabestaande aan vast kunt komen te zitten, bijvoorbeeld een leasecontract."

Den Boer noemt een andere valkuil: geld in vorm van bitcoins. "Het erfrecht zegt daar niets over", zegt de D66'er. Het geeft volgens haar aan dat de wettelijke regelingen niet meer van deze tijd zijn. Het initiatief van Den Boer heeft de steun van een meerderheid in de Tweede Kamer, de minister gaat ermee aan de slag. Voorlopig zitten we nog in een wettelijke schemerzone, wat volgens Den Boer extra

reden is om voorzorg te nemen.

Zoals gezegd moet Hamminga van SeniorWeb dat nog doen. Maar ze weet nu al dat het haar een goed gevoel geeft als ze het heeft geregeld. Of misschien is het andersom en geeft het alleen maar onrust als je het maar voor je uit blijft schuiven. "Ik denk dat het heel

fijn kan zijn om het er met je naasten over te hebben. Het kan ook een haakje zijn naar de wensen die je hebt voor je uitvaart. Wie weet leidt dat tot heel mooie gesprekken,

hoezeer je er misschien tegenop hebt gezien."

Praktisch

SeniorWeb heeft voor zijn leden een checklist voor de digitale nalatenschap. Met dit hulpmiddel kunnen senioren en hun naasten zien wat ze kunnen regelen en wanneer. Zie <https://www.seniorweb.nl/digitaal-nalaten>. Informatie over het digitaal nalatensdossier is te vinden bij de Stichting Register Executeurs: <https://www.register-executeur.nl>.

**BESTUUR EN REDACTIE
WENSEN U EEN
VOORSPOEDIG 2020 TOE**